

Wet zorg en dwang

Kwalitatieve analyse
toegepaste onvrijwillige
zorg

2021

KvK-nummer: 27336321

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Totstandkoming analyse	3
3. Analyse op basis van cijfermatige overzichten	4
3.1 Overzicht maatregelen per categorie.....	4
3.2 Verhouding maatregelen onvrijwillige zorg ten opzichte van vrijwillige zorg.....	5
3.3 Een duiding van verschillen in de toepassing van onvrijwillige zorg ten opzichte van een voorgaande analyse.....	7
3.4 Indien van toepassing, een duiding van relevante verschillen in de toepassing van onvrijwillige zorg tussen verschillende locaties van HWW zorg.....	9
4. Overzicht van activiteiten die zijn opgepakt in het kader van implementatie Wzd in Q1/Q2 2021	10
4.1 Overzicht ingezette activiteiten terugdringen onvrijwillige zorg 2021.....	10
4.2 Overzicht doelstellingen 2022.....	11
5. Conclusie	11
6. Reactie Centrale Cliëntenraad.....	12

1. Inleiding

HWW zorg heeft verschillende stappen gezet in het kader van de implementatie van de Wet zorg en dwang (Wzd). De focus lag hierbij voornamelijk op de locaties die binnen HWW intramurale zorg aanbieden. Een onderdeel van de Wzd is de toepassing van Onvrijwillige Zorg (OVZ). Binnen HWW zorg onderschrijven we de wet- en regelgeving die “nee, tenzij” als leidraad neemt ten aanzien van onvrijwillige zorg bij onze cliënten. Dit betekent dat onvrijwillige zorg in principe niet wordt ingezet. Indien OVZ onverhoopt wel wordt ingezet is het van belang om hierbij aan de voorwaarden te voldoen zoals beschreven in de Wzd. Het is bijvoorbeeld belangrijk vast te leggen of er alternatieven zijn ingezet om zodoende de inzet van OVZ te voorkomen en hoe het plan van aanpak tot afbouw eruitziet. In dit document leest u een reflectie op de binnen HWW zorg uitgevoerde OVZ die is toegepast in 2021.

2. Totstandkoming analyse

Deze analyse is gemaakt in samenwerking met John Huang Foen Chung (Wzd-arts-functionaris/ specialist ouderengeneeskunde) en Sophie Lichtenberg (Adviseur Stafbureau Kwaliteit). De Wzd-functionarissen en artsen op locatie hebben input gegeven voor de kwalitatieve analyse. De kwantitatieve gegevens zijn verkregen uit Nedap- ONS. De analyse is besproken in het Wzd-beraad. Na akkoord van het Wzd beraad is de analyse voorgelegd aan het MT. Tevens heeft de CCR de gelegenheid gekregen om te reageren op de analyse.

3. Analyse op basis van cijfermatige overzichten

Aan de hand van cijfermatige overzichten wordt verdere duiding gegeven aan de toepassing van OVZ.

3.1 Overzicht maatregelen per categorie

In de onderstaande tabel is per type maatregel aangegeven hoe vaak deze is toegepast, in vergelijking met de voorgaande periodes. In de periode van 01-01-2021 tot en met 30-06-2021 is er bij 123 unieke cliënten een maatregel gestart, waarvan bij 2 cliënten uit de specialistische zorg. In totaal zijn maatregelen uit 7 verschillende categorieën toegepast. In de periode van 01-07-2021 tot en met 31-12-2021 zijn er bij 109 unieke cliënten een maatregel toegepast, ook in deze periode zijn er maatregelen uit 7 verschillende categorieën toegepast. Bij het interpreteren van de aantallen moet rekening worden gehouden dat er bij één cliënt meerdere maatregelen ingezet kunnen worden.

	2020	2020	2021	2021
	Q1-Q2	Q3-Q4	Q1-Q2	Q3-Q4
omschrijving	aantal	aantal	aantal	aantal
Toezicht – overige domotica	17	7	1	3
Beperken van de bewegingsvrijheid; mechanische fixatie	45	47	65	51
Medicatie	44	32	46	43
Toezicht - elektronische traceringsmiddelen	1	1	1	-
Insluiten - eigen verblijfsruimte	2	-	-	1
Medische controles en handelingen/therapeutische maatregelen	1	-	2	2
Beperking het eigen leven in te richten – overig	4	4	6	4
Beperking bewegingsvrijheid - overig	1	1	-	25
Controle op aanwezigheid van gedrag-beïnvloedende middelen	1	1	1	-
Beperking op het ontvangen van bezoek	-	-	1	-
Totaal	116	93	123	129

Tabel 1: Aantal maatregelen per categorie

De meest gebruikte vormen van OVZ zijn beperking bewegingsvrijheid – mechanische fixatie en medicatie. In het algemeen wordt aangegeven dat maatregelen uit de categorie Beperking bewegingsvrijheid – mechanische fixatie worden toegepast als er een verhoogd valrisico bestaat. Het toepassen van voorzetbladen is een veelvoorkomende maatregel bij mensen van een PG-afdeling waarbij motorische onrust bestaat en er een verhoogd risico is op ernstig letsel door vallen. Daarnaast is het merendeel van de onvrijwillige zorg een gesloten deur. Het gebruik van beddekken wordt voornamelijk toegepast als er een risico is om uit bed te vallen met kans op letsel bij onrustige bewegingen/beenzwaaien in de nacht. Deze maatregel wordt bijvoorbeeld ingezet bij een cliënt met een vermoeden van neglect als gevolg van een mogelijke TIA/CVA met een verhoogd valrisico. Daarnaast wordt ook bij pg-cliënten met motorische onrust en risico op ernstig letsel door vallen een maatregel uit de categorie beperking bewegingsvrijheid - mechanische fixatie ingezet.

Medicatie wordt voornamelijk toegepast bij bewoners met agressief en geagiteerd gedrag en bij cliënten met roepgedrag wat veel onrust veroorzaakt bij cliënten in de omgeving of cliënten met agressief gedrag gericht op anderen. Bij sommige cliënten kan de stemming plotseling omslaan en er een gevaar dreigen voor medewerkers en andere bewoners. Bij sommige bewoners zijn deze momenten niet goed te voorspellen. Door het gebruik van medicatie (al dan niet verborgen) kan de zorg beter geboden worden en kunnen fysieke incidenten worden beperkt. Daarnaast wordt medicatie ingezet als maatregel bij roepgedrag. Roepgedrag kan veel onrust veroorzaken op de afdeling en bij cliënten op de afdeling. Ook cliënten die agressief gedrag vertonen gericht op andere kunnen een maatregel uit de categorie medicatie opgelegd krijgen.

Cliënten met geen ziekte-inzicht door cognitieve problematiek hebben vaak de neiging om te gaan dwalen. Als bepaalde bewoners van de afdeling gaan zal de veiligheid niet meer gewaarborgd zijn waardoor er gevaarlijke situaties zouden kunnen ontstaan.

3.2 Verhouding maatregelen onvrijwillige zorg ten opzichte van vrijwillige zorg

In de onderstaande tabel wordt het aantal dat een maatregel heeft ontvangen afgezet tegen het totaal aantal cliënten dat verbleef op de afdeling in Q1/2 van 2021. Een deel van de toegepaste maatregelen zijn vrijwillig volgens stappenplan. Het aantal onvrijwillige maatregelen zijn terug te vinden in de laatste kolom. In tabel 2 zijn de aantallen over Q1/2 weergegeven en in tabel 3 over Q3/4. Een unieke cliënt wordt gedefinieerd als een persoon/cliënt waarvoor meerdere maatregelen kunnen worden ingezet.

Afdeling	Unieke cliënten (in de periode Q1/2)	Aantal registraties	Totaal aantal cliënten dat verbleef op de afdeling over de gehele periode	% cliënten met maatregel per afdeling	Aantal Onvrijwillige maatregelen
Hofje van Weldam	4	7	15	26.7%	2

Diamant	7	15	29	24.1%	1
Opaal	10	20	25	40%	5
Smaragd	9	15	26	34.6%	1
Topaas	2	3	60	3.3%	2
Zilvermeeuw	27	63	28	96.4%	11
Stormvogel	13	34	31	41.9%	3
Strandloper	17	48	31	51.6%	3
Zeezwaluw	10	24	32	25%	1
Albatros	8	13	30	26.7%	6
AME etage 2	3	3	28	10.7%	0
RES verzorging	1	1	53	1.8%	0
Schildershoek ¹	2	-	-	-	-
Specialistische zorg	4	4	-	-	0
Totaal	117	250	-	-	40

Tabel 2: Overzicht verhouding toegepaste maatregelen Q1/Q2 2021

Het is opvallend dat de percentages op de afdelingen Zilvermeeuw en Strandloper in de vierde kolom (% cliënten met maatregel per afdeling) hoger zijn dan gemiddeld. Dit kan worden verklaard doordat veel cliënten van de afdelingen geen tot weinig ziekte-inzicht hebben waardoor er een verhoogd valrisico is en maatregelen worden ingezet. Tevens is er geen wachtlijst voor deze afdelingen en worden er regelmatig cliënten met een RM of IBS opgenomen waardoor het percentage hoger is dan de andere afdelingen.

Afdeling	Unieke cliënten (in de periode Q3/4)	Aantal registraties	Totaal aantal cliënten dat verbleef op de afdeling over de gehele periode	% cliënten met een maatregel per afdeling	Aantal onvrijwillige maatregelen
Hofje van Weldom	2	5	31	6%	0
Diamant	2	4	48	4%	0
Opaal	15	27	46	32%	2
Smaragd	9	11	53	17%	2
Topaas	2	0	104	2%	0
Zilvermeeuw	17	46	58	29%	8
Stormvogel	12	13	18	67%	1
Strandloper	16	49	61	26%	8
Zeezwaluw	8	22	57	14%	1

¹ De locatie Schildershoek is gesloten in september/oktober 2021. In ONS is het niet mogelijk om de kwantitatieve gegevens van de eerste helft van 2021 in te zien. Het aantal is gebaseerd op de analyse van de Wzd-functionarissen.

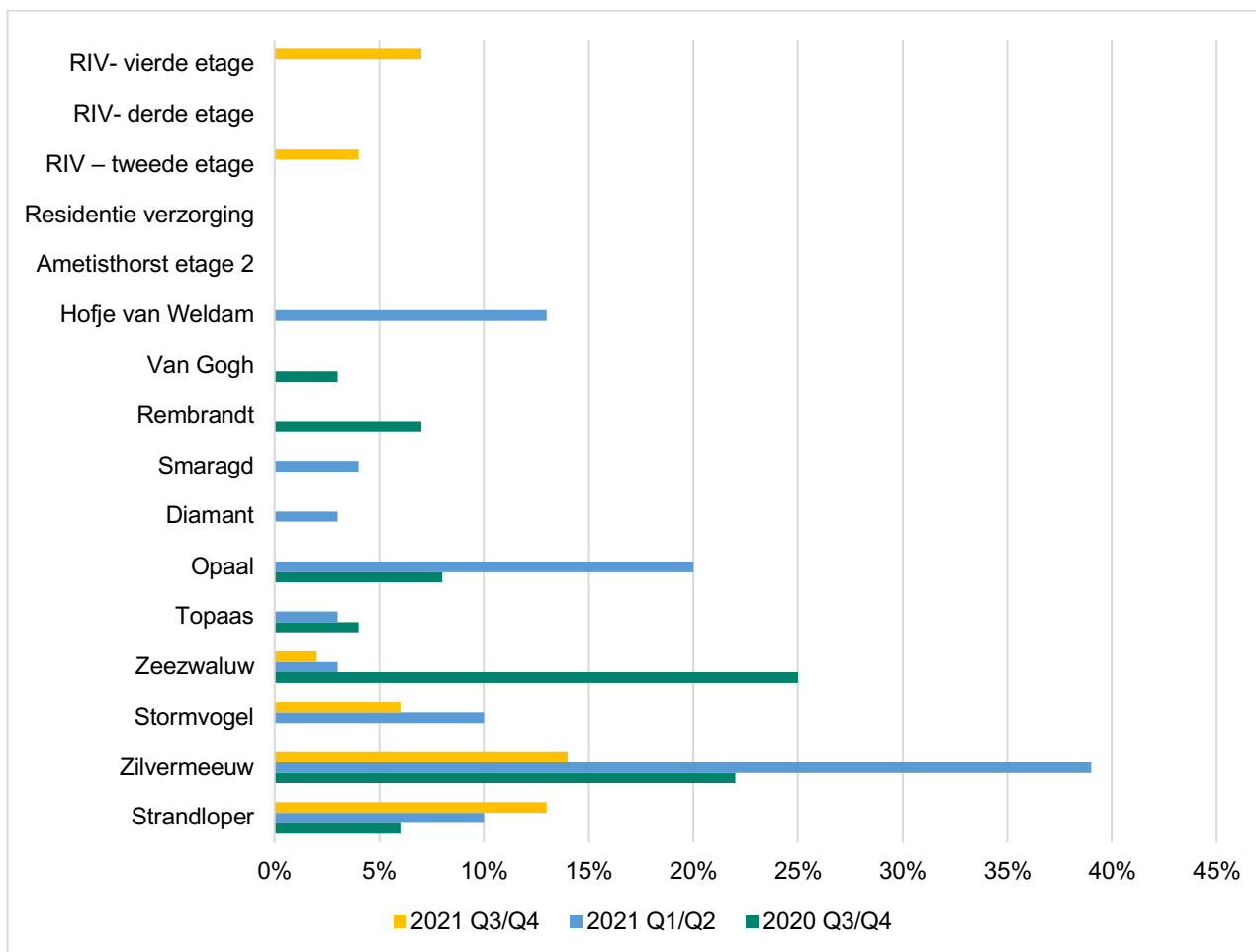
Albatros	6	20	60	10%	4
AME etage 2	2	6	52	4%	0
AME etage 3	2	1	54	4%	0
RES verzorging	2	2	101	2%	0
Zomersingel	1	1	79	1%	0
RIV- tweede etage	5	10	48	10%	2
RIV – derde etage	5	11	47	11%	0
RIV – vierde etage	3	7	42	7%	3

Tabel 3: Overzicht verhouding toegepaste maatregelen Q3/Q4 2021

3.3 Een duiding van verschillen in de toepassing van onvrijwillige zorg ten opzichte van een voorgaande analyse

Afdeling	2020 Q3 en Q4 % cliënten met OVZ per afdeling	2021 Q1 en Q2 % cliënten met OVZ per afdeling	2021 Q3 en Q4 % cliënten met OVZ per afdeling
Albatros	9%	20%	7%
Strandloper	6%	10%	13%
Zilvermeeuw	22%	39%	14%
Stormvogel	-	10%	6%
Zeezwaluw	25%	3%	2%
Topaas	4%	3%	0%
Opaal	8%	20%	0%
Diamant	-	3%	0%
Smaragd	-	4%	0%
Rembrandt	7%	-	-
Van Gogh	3%	-	-
Hofje van Weldam	-	13%	0%
Ametisthorst etage 2	-	0%	0%
Residentie verzorging	-	0%	0%
RIV – tweede etage	-	-	4%
RIV- derde etage	-	-	0%
RIV- vierde etage	-	-	7%

Tabel 3: Overzicht % onvrijwillige zorg

Figuur 1: % onvrijwillige zorg

Naast de stijging van 2020 tot 2021 wordt er ook op verschillende afdelingen een daling geconstateerd. Dit kan worden verklaard door het toepassen van alternatieven voor de onvrijwillige zorg en doordat maatregelen van onvrijwillige zorg naar vrijwillig volgens stappenplan zijn overgezet.

Momenteel zijn er nog geen nieuwe landelijke Wzd-cijfers om een vergelijking mee te maken. De cijfers uit de bovenstaande tabel kunnen wel worden vergeleken met de cijfers vanuit de BOPZ. De landelijke prevalentiecijfers varieerden tussen 10-15%.

3.4 Indien van toepassing, een duiding van relevante verschillen in de toepassing van onvrijwillige zorg tussen verschillende locaties van HWW zorg

Eshoeve

De aanvragen voor toetsing van onvrijwillige zorg komen wisselend binnen. Het tijdig evalueren is een verbeterpunt van deze locatie. Door het tijdig evalueren kan soms eerder worden gestopt met het toepassen van onvrijwillige zorg of de onvrijwillige zorg kan in het zorgplan worden opgenomen als vrijwillige zorg.

De hoge aantallen toegepaste maatregelen op Zilvermeeuw kan worden verklaard door de inclusie/exclusiecriteria van elke setting/afdeling. Zo worden er bijvoorbeeld op Zilvermeeuw alleen cliënten met ernstige gedragsproblemen/agressie opgenomen.

Schildershoek

Tot de sluiting van de locatie zijn hier slecht 3 aanvragen gedaan met betrekking tot onvrijwillige zorg, alle keren omdat de psycholoog erbij betrokken was. De Wzd leek onvoldoende te leven op deze locatie. Schildershoek: staat niks geregistreerd; mogelijk door tijdgebrek en te weinig kennis. Missen aantal afdelingen op pagina 4: Breughel, Vermeer, Rembrandt, van Gogh. Verschil Q3/Q4 2020 – Q1/Q2 2021 waarschijnlijk door verhuizingen of overlijden. Aandachtspunt: veel wisselingen in de artsen. EVV'ers ook in meenemen.

Houtwijk

De Wzd-functionaris kreeg op deze locatie af en toe een "stapel" onvrijwillige om in één keer te toetsen. De kennis lijkt niet altijd aanwezig, zo werd er een module ingevuld als er geen verzet was. Op deze locatie speelde onduidelijkheid rondom taken en verantwoordelijkheden van de zorgvertegenwoordiger. Het beleid van HWW zorg is om ook de vrijwillige zorg volgens stappenplan in te voeren in de module.

Ametisthorst

Volgens de uitdraai uit ONS is er bij 3 cliënten een vorm van onvrijwillige zorg toegepast. De kwaliteitsverpleegkundigen geven aan dat dit niet klopt. De toegepaste onvrijwillige zorg wordt daarom als een fout of error in ONS beschouwd.

Moerwijk – Hofje van Weldam

Wzd-functionaris wordt betrokken bij de cliënten op het Hofje van Weldam. Onvrijwillige zorg wordt geëvalueerd en tijdig besproken in het MDO.

Rivierenbuurt

De Rivierenbuurt is geopend in september. Op deze locatie wordt domotica gebruikt om het opendeurenbeleid te hanteren. Alle cliënten op deze locatie hebben een polsbandje om zodat er per cliënt barrières in het huis kunnen worden ingeregeld.

4. Overzicht van activiteiten die zijn opgepakt in het kader van implementatie Wzd in Q1/Q2 2021

4.1 Overzicht ingezette activiteiten terugdringen onvrijwillige zorg 2021

De activiteiten die zijn ingezet hebben voornamelijk bewustwording van de Wet zorg en dwang als doel gehad. Hieronder wordt per activiteit een korte toelichting gegeven.

Wzd scholing e-learning

De medewerkers hebben een e-learning Wzd gevolgd welke is aangeboden door Threewise. In het LMS is inzichtelijk welke functiegroepen de e-learning verplicht moeten volgen.

De deadline voor de medewerkers om de e learning Wzd af te ronden was 31-12-2021. Hier moest hard aan getrokken worden om de medewerkers het certificaat te laten behalen. Er werden wat problemen ervaren met de gebruiksvriendelijkheid van de site van de aanbieder. Uiteindelijk had eind Q4 2021 +- 80% van de medewerkers de e learning succesvol afgerond. Binnenkort wordt de e learning voorzien van een datum binnen LMS en daarmee worden de behaalde certificaten zichtbaar.

Casuïstiekbespreking Wzd

EVV'ers en kwaliteitsverpleegkundigen hebben een casuïstiekbespreking over de Wzd bijgewoond. Deze training is ook georganiseerd door Threewise.

Wzd commissie

Op iedere locatie is een lokale Wzd commissie opgestart. In deze commissie wordt de casuïstiek van de locatie besproken. De commissies zijn gekoppeld aan een andere locatie om de medewerkers de mogelijkheid te geven om te leren van collega's en situaties van andere locaties.

Klinische lessen/casuïstiek bijeenkomsten

De Wzd-functionaris heeft op alle locaties en accommodaties klinische lessen en casuïstiek bijeenkomsten georganiseerd.

Theatervoorstelling

Een theatervoorstelling Wet zorg en dwang was georganiseerd in samenwerking met Ervaria om de Wzd op locatie en in de wijk meer te laten leven en bewustwording te creëren van diverse situaties. Helaas heeft de covid-19 pandemie ervoor gezorgd dat deze voorstelling niet door heeft kunnen gaan. Als covid het toelaat zal hier een vervolg aan worden gegeven. Het plan is nu om de theatervoorstelling in de tweede helft van 2022 te organiseren.

Reparatiewet

In samenwerking met de Wzd-functionaris/arts is het huidige Wzd beleid aangepast aan de hand van de reparatiewet. Inmiddels zijn er van verschillende vergelijkbare organisaties beleidsstukken binnen om het opgestelde concept beleid te vergelijken.

4.2 Overzicht doelstellingen 2022

- In 2022 zal op iedere locatie een Wzd aandachtsvelder zijn – tevens lid van de commissie – om de Wet zorg en dwang op locatie bij de medewerkers onder de aandacht te krijgen.
- In 2022 zal een scholingsplan worden opgesteld zodat de Wet zorg en dwang geborgd wordt. Dit plan zal worden opgesteld door de opleiding adviseurs en worden besproken in het Wzd-beraad.
 - o Eind 2022 heeft een theatervoorstelling plaatsgevonden voor de medewerkers van HWW zorg ten behoeve van de bewustwording en borging van de Wet zorg en dwang.
- In 2022 zal de reparatiewet worden geïmplementeerd en het huidige Wzd zal worden aangepast op basis van de bevindingen van deze analyse en van de input van de lokale Wzd commissies.
- In 2022 zullen er samenwerkingsafspraken met de cliëntvertrouwenspersoon (CVP) van Zorgstem worden opgesteld voor een optimale samenwerking. De CVP levert eind 2022 een rapportage aan over het jaar 2022.

5. Conclusie

HWW zorg heeft in 2021 verschillende stappen gezet in het kader van de implementatie van de Wet zorg en dwang. Uit de analyses van de locaties blijkt dat de Wet zorg en dwang nog niet op alle locaties voldoende onder de aandacht is. Er zullen nog stappen moeten worden gemaakt om conform beleid te handelen. De focus in 2021 lag voornamelijk op de bewustwording van de Wzd. De doelstellingen die in hoofdstuk vier zijn benoemd zullen ervoor zorgen dat de Wet zorg en dwang binnen HWW zorg wordt geborgd.

6. Reactie Centrale Cliëntenraad

HWW zorg
t.a.v. mevrouw Lichtenberg
Stafbureau Kwaliteit
Maanweg 174|
2516 AB Den Haag

Datum
Kenmerk
Doorkies nr.
Betreft

3 juni 2022
22.047uit/CCR/AK
06-82 01 04 39
Advies kwalitatieve analyse onvrijwillige zorg 2021

**Haagse Wijk- en Woonzorg
Centrale Cliëntenraad**
Maanweg 174,
bouwdeel A, 5de etage
2516 AB DEN HAAG
T 06- 82010439

Algemeen
Maanweg 174,
bouwdeel A, 5de etage
2516 AB DEN HAAG
T 070 379 33 11
Postbus 93042
2509 AA Den Haag
T 070 379 50 00 (klantenservice)
KVK: 27336321
Rabobank:
NL68RABO0149170475
BTW nummer: 8204.17.233.B01

Geachte mevrouw S. Lichtenberg, beste Sophie,

Op 1 juni jl. is de kwalitatieve analyse onvrijwillige zorg 2021 op grond van artikel 2 van de WMCZ ter advisering voorgelegd aan de CCR. De CCR is gevraagd om een reactie, conform art. 7:3 Regeling zorg en dwang.

De CCR heeft met interesse kennisgenomen van de analyse van de in 2021 toegepaste onvrijwillige zorg bij HWW. De CCR is positief over de activiteiten die in 2021 zijn opgepakt in het kader van de implementatie van de Wzd; met als voornaamste doel de bewustwording van de Wzd bij de medewerkers te vergroten. De CCR brengt dan ook een positief advies uit over de kwalitatieve analyse onvrijwillige zorg 2021. De CCR adviseert wel om cliënten en familieleden nader op de hoogte te brengen van het bestaan van de onafhankelijke cliëntvertrouwenspersoon, die ondersteuning kan bieden wanneer men het niet eens kan worden over onvrijwillige zorg.

Met vriendelijke groet,

Mw. H. Danse
Voorzitter Centrale Cliëntenraad